

• آپونہ شرائطی

داخلي، خارجی، هرير ايجون
سنه لکي (۲۵۰)، آلتی آيلنی

(۱۳۰) غروشدور.

نسخه سی ۵ فروش،

سنه لکي ۵۲ نسخه در

اداره خانه

باب عالی تجاده سنده دائره مخصوصه

اخطارات

آپونہ بدلی پشیندر

مسئله موافق آثار مع الممنونیه

قبول اولنور، درج ایدلهین

پازیر اعاده اوکوناز

الکتاب

سر ۶ ♦ ♦ ♦ ۳۰ ۳۳ ۱۳۳

دینی، فلسفی، علمی، ادبی هفته لق مجموعه اسلامیه در

باش محرر صاحب و مدیر مسئول

اشرف ارباب

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم محمد عاکف

اخطارات

ادرس تبدیلینده آریجه بش

غروش کوندربلایدور

مکتوبلرک امضاری واضح

واوونو نقلی اولسی و آپونہ صره

و سرورنی محتوی بولنسی لازمدور

ممالک اجنبیه ايجون آپونہ

اولانلرک آدرسلرینک فرانسیز

چده یازلسی رجا اولنور.

باره کوندربلیدیکی زمانه به دایر

اولدیغینک واضعا بیلدیرلسی

رجا اولنور.

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

جلد ۱۸

۱۳۳۵ اول تشرین

پنجشنبه

۱۳ محرم ۱۳۳۸

عدد: ۴۴۳

معمول ایلہ منقولی ذات لرندہ جمع الیہ غایۃ تحقیق وامکانہ واصل اولمش
برچوق آثار مخلدہ علمیه میدانہ کتیرمش ذواتدن اولدقلری خالبہ
هیج بریسی اجتهاد مطلق ادعاسندہ بولمیرق بو سر آمدانک جملہ سی
ائمہ اربعہ حضراتی تقلید ایتشلردر .

ابن تیمیہ نك نقطه نظری ذات ساهی جناب رسالتناهی ایله اصحاب
کرامك مسلكی بالتعقیب ماده شرکك حسم و قنایله توحید بارینك
تحقیق و ثبوتی و جناب حقه اخلاص ایله عبادتہ منحصر بولمغله توحید
اساسه مخالف اولان هر حرک کئی منہیات شرعیہ دن عدایتش و خالقك
مقاصد دنیویہ و اخرویہ لرینك تحصیل و تأمینی فکریله انیانك و
اولیانك و بعض ابرار و اختیارك مراقد مبارکه لرینہ کیدوب انلرده
بر قدرت مؤثره نك وجودنی بالاعتقاد آنلردن شفاعت طلب ایتك
و قبورہ نذرده بولمق و اوزر لرندہ قبه یامق کئی شایرک احمد بن
حنبلک بو مثللو معاملاتی تجویز بیورمش اولدیغندن بحث ایله
شرعاً منہی عنه اولدیغنی بیان ایتش و مقصد عالی حضرت پیغمبری به
واقف اولان ائمہ اسلاف انبیا و صالحینك قبر لرندہ نماز قلمدقلری کئی
انلردن سوال واستغاثه دهده و کتیماشلر در، دیور .

ابن قیم دخی بو پادہ ابن تیمیہ تابع اولهرق بلاد اسلامیه نك
هر طرفندہ مراقد اولیای حین زیارتده سجده ایتك و قربان کسمك
واهل قبور دن استغاثه واستمداده بولمق خصوصاً سندہ غایت شنیدلی
برلسان قوللانهرق شرکك بو مثللو احوال دن تولد ایتش اولدیغنی بیان
ایله دیورک : و قیلله ناس جملہ سی طریق دین و هدایتہ سالك ایکن
ابتدالی قبوره ملازمت و اهل قبورك تصاویرینه حرمت نتیجه سی
اولهرق طریق حتی غائب ایدوب وادی ضلالنه صاعمشلردر از جمله
وده، سواع، یغوث، یعوق، نسر نام ذوات کرامك و قاتلرندہ تصویرلری
باپیلوب حال حیات لرندہ ایکن او طور دقلری محلہ وضع ایله کندولرینه
حرمت اولمغله باشلامش و بوضورت معاملہ ایله اسباب حرمت مرور
زمان ایله اونویلهرق کیفیتہ واقف اولان او وقتك انسال موجوده سی
مقرض اولدقدن صوکره خلق بواصنامہ عبادت ایتك باشلامشدر .
بالآخر جناب حتی اناری ایمانه دعوت ایچون نوح علیه السلامی کوندردی .
آنلر ایسه رسول مشارالیه حضر تارینه ایمان ایتدکلرندن هالک اولدیلر .
صوکره عمرو بن عامر بواصنامی دریا کنارندن اخراج ایله عربی انلرک
عبادتسه دعوت ایتدی، عربلرده اجابت ایلدیلر و دهانه لره لره طاہدیلر
ابن قیم بوللردن بشقه کتب سماویہ دن مقتبس و موحدین ایچون مدار عبرت
اولان دها بر طاقم وقایع و حادثات تعبدیه ایله استشهاد ایدیلر .

واطاصلی کرک ابن تیمیہ کرک ابن قیم قبوره تعظیم حقندہ خالقك
افراطنه مقابل انلرده افراط درجه سنه چیهرق علی العموم زیارت
قبوری منع ایله بالاده بیان اولدیغنی اوزره تره لرده قربان کسمك و اهل
قبور دن استغاثه و استمداده بولمق کئی افعالی شرک قیلندن عد
ایتدیلر . ایسته محمد بن عبدالوهاب دخی بو نقطه دن خط حرکتی

عجبا بوللرک پاناسز ، صوسز ، آتشین چوللرده سر سر یلشملری قدر
تحمسوز بر عذاب تصور اولنورمی ؟

جناب حنك جبین اولانلری تعذیب خصومضنده برچوق یوللری
و دررکه هینك نتیجه سی ذات و مسکنته دوجاز اولملری، هر طرفدن
تج، زه اوغرا ملری، قطبیا رفاه و سعادت یوزی کورمه ماریدر، جبین
اولانه اک نیوک عقوبت اولمق اوزره شویترکه حیوان کئی شونك بونك
ایشی کورک ایچون تسخیر اولنور، یاخود بر پاچاورا کئی قوللانیه
قوللانیه پارچالانیر کیدر . . . ولن تجد لسنة الله تبدیلا .

عبدالعزيز چا ویش

وهاييك

۳

محمد بن عبدالوهابك اجتهاد مطلق ادعاسندہ اولدیغنی و معافیہ
اقوال و معاملاتیه آثار مؤلفه سنه نظراً اعظم علمای حنابلدن ابن
تیمیہ ایله اکا تابع اولان ابن قیمك مسلكی تقلید ایدرهك مشارالیه مانك
طریق اعتدال دن انحراف ایله وادی افراطده کی بنص یا کلس ذهاب لرینه
قایلدیغنی اولجه ذکر ایتش ایدم . حالبوکه شرائط لازمه اجتهادك
درجه اهمیتته و اوصافی حائز ذواتك مفقودیتته بناءً باب اجتهادك
قرن رابعدن ، بلکه ده او اخر قرن ثالثدن اعتباراً مسدود اولدیغنی
و عالم اسلامیده [حنفیه دن] امام ابو یوسف، محمد بن الحسن الشیبانی،
کرخی ، ابن المبارک ، حسن بن زیاد، سرخسی ، شمس الائمة الحلواتی،
قاضیخان، هدایه و قدوری صاحباری، صدر الشریعه، طحاوی، ابن
الهام ، سید شریف جرجانی، زحتمری ، زاهدی، باقلانی، ابن نجیم،
عینی، زبلی، صاحب النهر، نسفی، حموی، درالخوار و درر صاحب لری،
شربلالی، عبدالحکیم هندی ، [شافعیه دن] ربیع، بویطی، مرادی ،
مزنی، قفال، شیخ المراقین ابو حامد ، امام الحرمین جنید بغدادی، غزالی،
رافعی، نووی، فخر رازی، ابواسحاق شیرازی، بغوی، سبکی، بیضاوی،
عسقلانی، زرکشی، اسنوی، ماوردی یهقی، قفنازانی، قسطلانی، محالی، سیوطی،
ذکر بالانصاری، قاموس و صحاح صاحبی ابن حجر رملی [مالکیه دن] خلیل
عبدالوهاب، ابن الحاجب، بهرام، زرقانی، محی الدین عربی، قیروانی، درر
ابن طاهر، ابوحنین الشاذلی، ابوزید، ابن عبدالبر، ابن بسلام، ابن خلدون،
ابن بطال، بخاری شارحی، برزلی ، ابن الطیب [حنابلده دن] حضرت
عبدالقادر کیلانی، ابن قدامه، منتهی صاحبی، ابن رجب، مرثی، ابن الهوی،
طوقی، بعلی، فتوحی، مرداوی، غایه شارحی، تغلبی، شوکی، شهاب
الدین المسکری و حتی محمدک کندولری، تقلید ایتش اولدیغنی ابن تیمیہ ایله
الجوزی که بوزلرله ذوات ظهور ایتش اولدیغنی و بوللرک جملہ سی

احكامی قارشوسنده كندیلرینی كور و صاغیر بر حالدیه بولورلر. ای توحید باریده صاحب معرفت اولدیغینی ادعا ایدن کیمسه ا جناب حقیق قوللرینه احسان ایتمش اولدیغینی بولعتمی او کورن و آنک قدرینی ییل، بولعتم جناب حقیق قوللرینه احسان ایتمش اولدیغینی نعمتلك اعظمی در. انی بیان و موجبنجه عمل ابدوب احکامی کندینه لازم قیلان کیمسه لره احسان ایتمشدر. بو نعمته شکر ایله مقابله ایذکز. اندن اصراض ایتمکله کفرانده بولمیکیز. شیطانک بولعتمدن سزیه منع و محروم ایده جکندن حذر ایذکز. بونی ده بیلدکیز که علم، زهد، ورع، عبادت کی اوصاف ایله موصوف اولدقاری حالدیه بو طریق توحیدده غلط و خطایه دوشمش طائفه لر واردر. بو طائفه لر ثمره علومک انجیق بالکیز قشرینه ظفریاب اوله بیلوب لبندن و ذوقندن محروم قالمشدر، بوندن اول ضلالتیه صابان بر طاقم اسلافی تقلید ایله بر چوق کیمسه لری طوغری بولدن صابدر مشلدر. » (١)

شاشبروب ابن تیمیه ایله ابن قیمک شرعاً بموجب عدایتکاری افعالی کفری موجب اعمالدن عد ایله تره له نذر و یادعا ، و یاخود اطرافنده طواف ایتمک، یاخود استتاری اویتمک و یا تبرکاً طوپراق آلتق کی افعال ایله تعظیم و اهل قبور دن استمداد ایدن کیمسه لر کافر اولقله برابرلری تکفیر ایتمیلر دخی کافر در، دیدی .

حتى (عنوان المجد فی بیان احوال بغداد و بصره و النجد) نام تاریخ مؤانی صموجه زاده حیدری زاده ابراهیم فصیح افندیکنک محمد ابن عبدالعزیز بن عبدالوهاب العابدی النجدی دن روایت ایتمدیکنه کوره و هابی مذهبک مؤسسسی محمد بن عبدالوهابه معاصر اولوب بصره و نجد حوالیسنده علم و فضل ایله کسب اشتهار ایتمش و عصرینک فرید و وحیدی بولمش اولان متحیزان علمای حنابلهدن ابن فیروز الاحسانی نام ذاته محمد بن عبدالوهاب طرفندن طریق هدایتیه دعوتی متضمن یازلمش اولان مکتوبده محمد مشارالیه ابن فیروزه (قل یا اهل الکتاب تعالو الی کلمه سواء بیننا و بینکم الالعبد الا لله) آیت کریمه سیله خطاب ایتمش اولدیغیدن ناشی ابن فیروز دخی ا کا جواباً (قل یا ایها الکافرون لاعبد ما تعبدون ولا اتم عابدون ما اعبد) ایت جلایه سنسی یازمش بو حاده اوززیه ابن فیروز قتل ایله تهدید اولنه رق فرار آ بصره یه کلوب توطن ایتمش، وفاتیه قدر اوراده قالمشدر. بو سایه ده شیخ عثمان بن سند، شیخ احمد الجامع منللو بر چوق افضل امت مشارالیه ابن فیروزک خلقه تدریسنه دوام ایله فیض علم و عرفانندن مستفید اولمشدر. کرک محمد و کرک محمدک واسطه اجرائیه سی اولان السعود نجد حوالیسیله محال سارویه واقع اولان تبلیغات دینییه و رسمیه لرنده سالف البیان اعتقاد داخلنده حرکت ایده کیشلدر. از جمله محمد بن عبدالوهابک وفاتندن سوکره نجد امارته کچمش السعوددن فیصل بن ترکی طرفندن نجد اهالیسنه خطاباً یازلمش اولان تبلیغ دینی ابن قیمک اسلامک او وقتک حاضرینی ده ا کا قیاس ایتمک صورتیه و برلسان تکفیر و تنقید ایله ذکر و درمیان ایتمش اولدیغی مشرکین هر بندن بحث ایتمکدن سوکره تبلیغه دوام ایله دیورکه: «وا کثر الناس فی هذه الازمنة وقع منهم ما وقع من اولئک المشرکین وهم یقرأون القرآن فعمو و صمو عن هذا وادله الالی هی ایین فی قلب المؤمن من الشمس فی وقت الظهر فیا من یدعی معرفه هذه التوحید اعرف هذه النعمة و قدرها فانه اعظم نعمة الله الی بها علی من عرفها و عمل بها و لزمها فقا بلوها ولا تکفروها بالاعراض عنها و احذروا ان یصد الشیطان عن ذلك و اعلموا انه قد غلط فی هذا الطريق طوائف لهم علوم و زهد و ورع و عبادة فما حصل لهم من العلوم الا القشور . و قد حرموا له و ذوقه و قلده و المسلافاً قد ضلوا من قبل و اضلوا کثیراً عن سواء السبیل = بو زمانلرده ناسک اکثریسندن اوله شیلر واقع اولقده درکه او شیلر مشرکدرن وقوعه کیش اولان و قایمک عیندر. قرآن عظیم الشسانی قرائت ایتمکله جالده بر مؤمنک قلبنده اوکله وقتنده کی کولمشدن ده ظاهر و آشکار اولان ادله سنیه

و هابی مذهبک دیار نجدیه ده اوله از بر زمان ایچنده بو درجه ده کسب قوت ایتمسک اسباب موجبه سنه کلنجه مذهب مذکورک ظهوری زماننده شریعت غرایی محمدیه محافظه احکامی نقطه سنده کی تاثیر و صلابتی بین القبایل غائب ایدرک بدع کونا کون ایله ظلم و شقاوت، فسق و فجور زیاده سنیه دائرة سرباتی توسیع ایتمش و معارف دینییه حوالی مذکورده مندی بر حاله کلشن اولقله برابر امرا و رؤسای عربک مظلومی ده دائرة تحملی کچمش ایدی . ایشته بویه تام زماننده ایدی که شیخ محمد امر بالمعروف و نهی عن المنکر ادعاییه میدانه اتیله رق خالق سنلک توحید و عدالتیه دعوت ایله ظلم و دینشزلکک تعمی حسییه ظافل و مایوس بر حالدیه بولمش اولان قبائلک حسیات اسلامیه لرینی او یاندیزدی و محمدک دعوتی الهی بر ماهیتده تلتی اولوندی . بو مذهبک مبادئ ظهورنده احکامک بین القبایل نشر و تعمیمی یوزندن قتل نفوس، نهب و غارات و دهها نیمه نیجه مفاسد عظیمه وقوعه کلدیسه ده بو ابن تیمیه ایله ابن قیمک بیان اولنان مسلکینی افراط پرورانه بر صورتده تقلید ایتمش اولان شیخ محمدک اساس توحیدده غلو ایتمش اولسندن منبعت اولقله برابر اهل تشیعک شیعه غالیه قسمنه منسوب و نجدک احسا و قطیف جهتلرنده منمکن بعض شیعی علماسنک معتقداتیه اهل سنت و جماعتک بعض جاهل قالمش اولان عوام طبقه سنک طور و مسنلک دینیلرینک ده بونده اجرای تاثیر ایتمش اولسی منکر دکدر . چونکه شیخ محمد شیعه نک غلات قسمنه منسوب بولوب حلوله قائل اولمش

(١) فیصلک بو طائفه لر دن مقصدی بالاده ذکر میسوق محمد ابن فیروز الاحسانی ایله امثالی نجد علمای اولدیغی سرویدر. حالوکه بو خصوصه خطایه دوشان ابن فیروز دکله، فیصلدر. چونکه ابن فیروز لذت علوی تامیه طامعش اولان علمای حقیقتدن اولدیغی احوالیجه متفق علیدر . بر روایت کورده ده فیصلک شو بولده کی ظمن و تمریش ایله استهداف ایتمک ایسته دیکی طائفه نک اهل سنت و جماعتک من حیث الاعتقاد جاهل قالمش بعض عوام طبقه سنیه اهل تشیعک غالیه قسمنه منسوب شیعی فرقه سیدر .

ونہدہ غلامک ماعدائی اولان شیمہ فرقلری بواعتماددہ در. انلر اولیانک جناب حقہ اولان قرینلرندن بالاستفادہ بارکاه احدیتہ عرش حال و مناجات خصوصندہ مشارالہی روسیله استشفاع اتخاذا ایشکدن بشقہ انک بخارجندہ بر اعتقاددہ بولمازلر. بوندہ ایلر وئہ بیسان و اثبات اولنہ جنی اوزرہ جمهور علمای مسلمین بر بئس کورمہ مشاردر.

حیدری زادہ

ابراہیم

مارالبیان علمانک انار مؤلفہ سیندہ حضرت علی ایله انجال کرانہ ترزیق، احبیا، امانہ کی ذات الوہیتہ مخصوص اولان قدرتلر اسناد ایله عالم کوندہ مشارالہیہ کف مایشا تصرف اقتداری زعمندہ بولندقلری اوقودینی کی اهل سنتک بعض جہلہ عوامنک دخی اولیانک مراقدندہ جناب حقہ مخصوص بر قدرت مؤثرہنک اعتقاددہ بولندقلری انلری حین طواف وزیارتلرندہ رکوع وسجود وسائرہ کی اللہدن غیرہ ہیچ برکیمہ ایچون جائز اولیان بعض مراسمہ بولندقلری کور بودی. حالبوکہ دیگر مقاله ایله آتیا تشریح اولنہ جنی اوزرہ نہ اهل سنت

حضرت محمد علیہ السلامک دینی : اسلام

۹

احکام اسلامیہ نک تصنیفی - اسلامہ کیفیت دخول و خروج :

احکام اسلامیہ دستور وحدتدن باشلاہرق پی درپی تشعب و انکشاف ایدر. اک عمویہ سیندن باشلاہرق خصوصیتہ و پی درپی مرکباتہ طوغرو یورویہرک چوغالیر. بتون بو شعبات و انکشافاندہ ماقبلندہ اندراج ایدہ ایدہ جملہ ینہ بر دستور وحدتہ راجع اولور. علیہ الصلوٰۃ والسلام ائندیز «الایمان بضع وسبعون شعبة ادناها امانة الاذی عن الطریقہ بوور مشاردر.

احکام علمیہ وجدانیات و اخلاقیاتہ، احکام اخلاقیہ اعتقادیاتہ راجع اولور. اعمالک تحقق اخلاقی، اخلاقک تحقق ایمانی استلزام ابتدکی حالہ، عکسی تحقق ایتیمیلیر. بوندن طولای علی العموم احکام ثلثہ اسلامیہ اصول و فروع اولوق اوزرہ اوج مرتبہ تصنیفی تشکیل ایتدکاری کی بولازدن ہر بریہ ینہ اصول و فروع و تفراتی حاری اولوق اوزرہ اوجر صنف تشکیل ایدرلر.

اصول، دین اسلامک مبدأ و مدخلیدر. اسلامہ اورادن کیریلر و اورادن چیقیلیر. اصول اعتقادی ولو اجمالاً قبول ایدنلر اسلامہ کیرمش اولورلر. ظاہراً ایمان ایله مش ایسہ ظاہراً، ظاہراً و باطناً ایمان ایلمش ایسہ حقیقہ مسلماندلرلر. بوناری قبول ایتیمیلر ایسہ دین محمدی اولان اسلامہ کیرماش، قبولدن سو کرہ رجوع ایدنلر ایسہ ارتداد ایلشدور. فقط اصول ایمانہ کیرنلر، دین اسلامک وعدایتدیکی غایہ سعادتہ همان واصل اولمش اولمازلر. آنجق نامزد عداوتہ بیلیرلر. غایہ سعادت اسلامہ کمال ایمان ایله، اودہ فروع وزوائدہ قدر وصول ایله اولور. اسلامہ ایمان اجمالی ایله کیرلر کدن صکرہ ایمان تفصیلی بہ طوغرو ترقی ایله تیبہ روح لازمدر. ایمان تفصیلی حدودینہ کیروبدہ تکرار رد و انکارہ ضابانلر ینہ حدود اسلامیہ دن چیقمش اولورلر. ایستہ بر زمان انسانلرک اک مسعودی اولان اسلامک صکرہ کوروان عرومیلری بونک نتیجہ بیدر.

احکام اسلامیہ نک بردہ حقوق نقطہ نظرندن تقسیمی واردر. چونکہ دین اسلام حقایقک مفردینہ یعنی مرجع اولی اولان ذات حق جل وعلایہ منسوب بر دین حق اولدینی کی حقوقک مفردی اولان حق اوزرینہ مبتنی اولوق معناسیندہ بر دین حقدر. بو نقطہ نظرندن احکام ووظائف اسلامک جملہ سی برحقک مقتضائی اولان بر وجیبہ حقوقیہ دیمکدر. یعنی لسان حقوقدہ حق ایله وظیفہ آرہ سیندہ کی تضایف اسلام نقطہ نظرندن تصور اولننجه تصور حق وظیفہ یہ مقدمدر. بر وظیفہ ایجاب اولننجه ہمہ حال اوندن اول برحقک ثبوتی مطالعہ ایدلک لازمکیر. تعبیر آخرلہ مکلفیتدہ، یعنی ارباب وظائفندہ کی وظیفہ ارباب حقک اماناتیدر. بو حکمتہ مبتنی قرآن عظیم الشاندہ «ان تؤدوا الامانات الی اهلها» بیوردلینی کی تکلیفدن دخی «انا عرضنا الامانة» آیت کریمہ سیندہ امانتہ تعبیر شرفوارد اولمشدر. بو معناجہ حق لفظی ینہ قرآندہ «وآتوا حقہ یوم حصادہ» کی آیاندہ وکذلک «وآتوا کل ذی حق حقہ» کی احادیث شریفہ شایع الا. ستممالدر، بوندن طولای اسلام کندیستہ مخصوص و ہر معناسیلہ علمی مدونات حقوقیہ مالکدر. فقط لسان اسلامدہ بو معناجہ حق مفہومی کنیش برساحہ حکمی حائزدر. اسلامک ایمان و عمل ایتک مکلفیتندہ بولندینی یعنی وظائفہ مبدأ طانیہ جنی حقوق، بشردن بر عرقک، بر قسمک، بر طبقہنک انحصاری حقوقندن عبارت اولیوب انسانلق و فطرت انسانیتہ یعنی مساوات فطریہ اساسی محتوی حقوق اولقلہ برابر بونی معنای اولجہ حق ایله مبدأ واحدہ توخید ایچون ساحہ حقوقی عرش الہیانہ ارقا ادوب حفظ وصیانت حقوقی حق اللہ تلقی ایتمش و حقوقک بر قسمی حقوق اللہ اولوق اوزرہ تصنیف ایدرک وظائفی آکا تفریع ایله مشدرکہ بتقسیم و تفریع کتب فقہیہ و اصولیہ اسلامیہ نک جملہ سندہ مندرجدر.

بنائے عالیہ اعتقاد اسلامہ کورہ بونون حقائق اکوان یالکز ذات